

Roczne sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu
wspierania rodziny
za 2016 rok
wraz z potrzebami związanymi
z ich realizacją w roku 2017

Ruda Śląska, marzec 2017r.

Spis treści

I. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI 3-LETNIEGO „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2015 - 2017” ZA ROK 2016	s. 3
II. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY	s. 15
III. FINANSOWANIE POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ	s. 16
IV. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI DO BIURA INFORMACJI GOSPODARCZEJ	s. 16
V. SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY	s. 17
VI. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2017 ROK	s. 17

I. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI 3-LETNIEGO „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2015 - 2017” ZA ROK 2016

Zgodnie z Uchwałą NR PR.0007.62.2015 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 19.03.2015r. w 2016 roku realizowany był „Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2015-2017”.

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW „GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE RUDA ŚLĄSKA NA LATA 2015-2017”

1. Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinie naturalnej poprzez podejmowanie działań interdyscyplinarnych.

- Zespoły interdyscyplinarne

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych objęte są wsparciem wielu instytucji, m.in. szkół, sądu, placówek wsparcia dziennego. Przedstawiciele tych instytucji spotykają się na zespołach interdyscyplinarnych, omawiają wówczas sytuację rodzin, których spotkanie dotyczy. Pozwala to jasno określić jakie trudności ona przeżywa, a także ustalić cele pracy. Poszczególni członkowie zespołu natomiast podejmują się wykonania takich działań, które mają wspomóc funkcjonowanie rodziny. Na zespół zapraszani są członkowie rodziny, którzy na spotkaniu motywowani są do podejmowania działań, które pozwolą im wyjść z trudnej sytuacji.

Ten sposób monitorowania sytuacji w rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pozwala na wykorzystanie możliwości jakie posiadają instytucje, ale też na wykorzystanie zasobów rodziny.

- Grupy robocze

Niebieska Karta zostaje sporządzona w sytuacji, kiedy w rodzinie zachodzi podejrzenie, że dochodzi do przemocy. Na wniosek koordynatora (osoby, która spisała Niebieską Kartę) zostaje powołana, przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, grupa robocza. W skład grupy wchodzi przedstawiciele tych instytucji, które współpracują z rodziną. Podczas pracy członkowie grupy opracowują plan pracy z rodziną, motywują członków rodziny do podejmowania działań mających przerwać spiralę przemocy i na bieżąco monitorują sytuację.

W 2016r. procedura „Niebieskie Karty” prowadzona była w 352 rodzinach (grupy robocze dla tych rodzin powoływane były w latach 2011-2016). Łącznie w tych rodzinach wychowywało się 550 dzieci (225 dziewczynek i 295 chłopców), w tym 40 dzieci niepełnosprawnych. W 171 rodzinach w 2016r. małoletnie dzieci były wykazane jako osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, a dotyczyło to łącznie 287 dzieci (138 dziewczynek i 149 chłopców).

- **Bezpieczna rodzina** - wspólne działanie pracowników socjalnych i funkcjonariuszy Straży Miejskiej, polegające na wejściach do rodzin wymagających szczególnego wsparcia. Celem tego działania jest monitorowanie funkcjonowania rodzin wieloproblemowych z terenu miasta wymagających szczególnego wsparcia, w których występują problemy związane z: alkoholizmem, niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą, przemocą w rodzinie, niepełnosprawnością, dla wzmocnienia bezpieczeństwa dzieci w tych rodzinach. Realizacja tego projektu poszerza również możliwości przeprowadzenia kompleksowej i pogłębionej oceny funkcjonowania rodzin w środowisku. W roku 2016 pracownicy socjalni wraz z funkcjonariuszami Straży Miejskiej zrealizowali wspólne wyjazdy w celu monitorowania sytuacji rodzin w następujących dzielnicach Miasta:

- Ruda - 6 wyjazdów (łącznie 46 rodzin),
- Godula i Orzegów - 5 wyjazdów (łącznie 35 rodzin),
- Bykowina i Kochłowice - 6 wyjazdów (łącznie 26 rodzin),
- Halemba - 5 wyjazdów (łącznie 41 rodziny),
- Nowy Bytom - 7 wyjazdów (56 rodzin),
- Wirek - 6 wyjazdów (33 rodziny),
- Bielszowice - 7 wyjazdów (52 rodziny).

Łącznie odbyły się 42 wspólne wyjazdy strażników miejskich i pracowników socjalnych, odwiedziono 289 rodzin w godzinach popołudniowo-wieczornych.

Zapotrzebowanie: kontynuacja projektu w 2017 roku.

- **Zawiadamianie Sądu w sytuacjach, gdy dobro dziecka jest zagrożone** - w 2016 roku zostało złożonych 149 wniosków o wydanie lub zmianę zarządzeń opiekuńczych oraz zostało przesłanych 179 adnotacji pracowników socjalnych bądź asystentów rodziny o aktualnej sytuacji w rodzinie do toczących się postępowań sądowych. Asystenci rodziny przestali 151 sprawozdań z realizacji planu pracy.

2. Wzmocnienie funkcji rodziny zmierzające do prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich, które umożliwią wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej.

- **„Asystent Rodziny”**

W Dziale ds. Asysty Rodzinnej w 2016r. zatrudnionych było 9 asystentów rodziny, z czego 2 w ramach projektu „Ruda Śląska - nowa perspektywa” współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Rozpoczynając współpracę z asystentem rodziny rodzina podpisuje plan pracy. Plan pracy zawiera cele i efekty dostosowane do diagnozy sytuacji rodziny. W zależności od diagnozy praca polegała na:

- ✓ zdobywaniu umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, czyli praca nad prawidłowym prowadzeniem domu w przestrzeniach:
 - żywienia - planowanie zakupów spożywczych, przygotowanie menu, przygotowywanie pełnowartościowych posiłków dla wszystkich członków rodziny z uwzględnieniem diety oraz dostosowanych do wieku i potrzeb dzieci, rozszerzanie diety małego dziecka, zapoznanie z piramidą żywieniową, przygotowywanie posiłków w higienicznych warunkach, motywowanie do wspólnego celebrowania posiłków i spożywania posiłków w miejscu do tego przeznaczonym, wprowadzanie nowych i ekonomicznych przepisów kulinarnych z uwzględnieniem otrzymywanej pomocy w naturze oraz z FEAD, wprowadzanie do jadłospisu większej ilości warzyw i owoców, uświadamianie negatywnego wpływu wynikającego ze spożywania nadmiernej ilości szkodliwych przekąsek m.in. chipsów, napojów energetycznych, trening umiejętności przechowywania produktów spożywczych;
 - higieny - planowanie zakupu środków czystości i środków do higieny osobistej, omówienie i praca nad umiejętnościami związanymi z utrzymaniem czystości w poszczególnych pomieszczeniach w mieszkaniu, planowanie prac remontowych, segregacja zużytej odzieży oraz przedmiotów zbędnych w mieszkaniu, przygotowywanie listy zakupów brakującej bielizny, odzieży, a także sprzętów gospodarstwa domowego, praca nad wzrostem świadomości członków rodziny w zakresie utrzymywania higieny osobistej (higiena jamy ustnej, dbanie o czystość skóry, włosów i paznokci, zmiana bielizny i odzieży, profilaktyka i pomoc w radzeniu sobie z chorobami skóry - świerzbem oraz chorobami pasożytniczymi w tym wszawicą), motywowanie do dbania o własne zdrowie poprzez regularne kontrole lekarskie, wizyty u lekarzy specjalistów oraz badania profilaktyczne, trening umiejętności prawidłowego dbania o zwierzęta domowe, w tym do regularnego szczepienia i odrobaczania;
 - budżetu - założenie zeszytu budżetowego służącego do planowania wydatków i monitorowania przychodów oraz rozchodów, nauka planowania wydatków, sporządzenie listy potrzeb, jak również szczegółowe omówienie sytuacji finansowej rodziny (posiadane zobowiązania finansowe m.in. kredyty, pożyczki, zajęcia komornicze, zaległe opłaty mieszkaniowe) i harmonogramu działań zmierzających do uregulowania tej kwestii, praca nad regularnym opłacaniem czynszu i innych rachunków, praca nad planowaniem zakupów w tańszych sklepach (nabywanie i doskonalenie umiejętności porównywania cen w różnych sklepach), organizowanie pomocy w naturze (odzież, pościel, zabawki, sprzęty gospodarstwa domowego, meble, żywność) i współpraca w tym zakresie z innymi instytucjami.
- ✓ rozwiązywaniu problemów socjalnych:
 - pomoc w załatwianiu istotnych spraw urzędowych (przedłużenie umowy najmu mieszkania, rozłożenie zaległości czynszowych, energetycznych na raty itd.), motywowanie do wykorzystania własnych możliwości i uprawnień (świadczenia rodzinne, stypendia, alimenty, dodatek mieszkaniowy i energetyczny), towarzyszenie klientom w załatwianiu spraw urzędowych, kierowanie

do poradnictwa specjalistycznego - prawnika, pomoc w przygotowywaniu pism i wypełnianiu wniosków.

✓ rozwiązywaniu problemów psychologicznych:

- informowanie o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w postaci pomocy psychologa, motywowanie do podjęcia stosownej terapii, współpraca z Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, motywowanie do utrzymywania abstynencji, motywowanie do konsultacji z lekarzem psychiatrą w Poradni Zdrowia Psychicznego.

✓ rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi:

- praca nad rozeznaniem relacji w rodzinie, informowanie o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w tym pomocy psychologa (praca nad relacjami, praca nad kompetencjami wychowawczymi w tym - trening umiejętności stawiania granic dzieciom, znaczenie konsekwencji w wychowaniu, stosowanie systemu kar i nagród), praca nad sposobami spędzania czasu wolnego z dziećmi (wypożyczanie książeczek, gier planszowych, puzzli i innych zabawek edukacyjnych sprzyjających rozwojowi dziecka, organizowanie wspólnych zabaw i wyjść na podwórko).

✓ zapewnianiu dzieciom prawidłowego rozwoju we wszystkich przestrzeniach:

- zdrowotnej - motywowanie do leczenia dziecka i jego konsultowania ze specjalistami zgodnie z zaleceniami pediatry, pomoc w ustalaniu terminów wizyt u specjalistów, praca nad terminowym wykonywaniem bilansów i szczepień, towarzyszenie rodzicom z dzieckiem/dziećmi u lekarza, motywowanie do regularnego podawania leków.

- edukacyjnej - współpraca z wychowawcami w szkole i przedszkolu, motywowanie rodziców do uczestniczenia w zebraniach i konsultacjach indywidualnych, motywowanie do uzyskania pełnej diagnozy dziecka, które przejawia trudności edukacyjne lub sprawia trudności wychowawcze, pomoc w ustaleniu terminu badania w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, omówienie otrzymanej opinii i praca z rodzicem nad realizacją zaleceń ww. Poradni, kierowanie do placówek wsparcia dziennego i współpraca z wychowawcami.

- emocjonalnej - praca nad budowaniem prawidłowych relacji w rodzinie, edukacja w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich, nauka rozpoznawania i wyrażania emocji w adekwatny sposób, praca nad pogłębieniem wiedzy o potrzebach dziecka na danym etapie rozwojowym, praca nad umiejętnością konstruktywnego komunikowania się z dzieckiem.

✓ wspieraniu aktywności społecznej rodzin:

- motywowanie do udziału w grupach wsparcia m.in. grupie wsparcia dla rodziców, zachęcanie do udziału w uroczystościach ważnych dla dzieci, rozmowy dotyczące relacji sąsiedzkich, trening umiejętności korzystania ze wsparcia lokalnego, zachęcanie do korzystania z Programu Aktywności Lokalnej.

✓ motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu oraz utrzymaniu zatrudnienia:

- współpraca z Klubem Integracji Społecznej, motywowanie do współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (rejestracja, utrzymanie statusu osoby bezrobotnej, korzystanie z ofert pracy,

stażów), pomoc w napisaniu CV, pomoc w poszukiwaniu ofert pracy, zachęcanie do skorzystania z prac społecznie-użytecznych, rozmowy dotyczące wartości pracy, pokazywanie korzyści płynących z posiadania własnych środków finansowych.

Asystent rodziny współpracuje z przedstawicielami wielu instytucji działającymi na rzecz rodziny m.in. kuratorami, wychowawcami ze szkół i świetlic.

Poniżej przedstawiono tabelę dotyczącą rodzin objętych pomocą asystenta w 2016 roku.

Liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny w 2016 roku		156	
w tym liczba:	osób w tych rodzinach		628
	dzieci w tych rodzinach:	przebywających w domu	335
		przebywających w przestrzeni pieczy zastępczej	49
w tym:	rodziny wielodzietne		55
	rodziny niepełne		55
	rodziny, w których wszczęto/trwa procedura „Niebieskie Karty”		42
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę w 2016 roku, w tym:		55	
ze względu na poprawę funkcjonowania		33	
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę		16	
ze względu na brak efektów		0	
ze względu na zmianę metody pracy		6	
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny będzie kontynuować pracę w 2017 roku (w tym rodziny powracające m. in. na mocy postanowienia Sądu)		101	

Tabela 1 – liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny w 2016 roku

Asystent rodziny po zakończeniu pracy przez okres 3 miesięcy lub do czasu zakończenia postępowania przez Sąd monitoruje sytuację w rodzinie. Po tym czasie dokonuje się ewaluacji i ocenia sytuację w rodzinie.

W 2016 roku na podstawie postanowienia Sądu do współpracy z asystentem rodziny zobowiązanych było 61 rodzin (w tym do końca grudnia 2016r. współpracę w ramach planu pracy podjęło 55 rodzin). O sytuacji rodziny, która nie podjęła współpracy zostaje zawiadomiony Sąd. W sytuacji, gdy rodzina podejmuje współpracę, asystent rodziny sporządza sprawozdanie do Sądu dotyczące realizacji planu pracy przez rodzinę.

W dniu 01.01.2017r. weszła w życie ustawa z dnia 04.11.2016r. o wsparciu kobiet w ciąży „Za życiem”, która nakłada na asystenta rodziny nowe zadania związane z nową grupą docelową - poszerza obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Asystent rodziny ma podejmować działania polegające na koordynacji wsparcia dla tych kobiet i ich rodzin. Zadania będą realizowane zgodnie z ustawą.

- **Usługi opiekuńcze**

Zdarza się, że bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego jest wynikiem niepełnosprawności intelektualnej lub fizycznej co najmniej jednego z członków rodziny. Z uwagi na powyższe deficyty, w rodzinie mogą zostać wprowadzone usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w ramach których pomocy w przewycięzaniu codziennych trudności życiowych udziela rodzinie osoba świadcząca usługi. W rodzinach tych prowadzona jest praca dostosowana do możliwości psychofizycznych rodziców z uwzględnieniem zarówno ich zasobów jak i deficytów. W 2016 roku z tej formy pomocy skorzystało 14 rodzin, w których wychowywało się 29 dzieci.

- **Kontrakt socjalny**

Kontrakt socjalny to narzędzie pracy pracownika socjalnego, który podczas wykonywania swoich obowiązków służbowych dokonuje oceny sytuacji w rodzinie. Posiadając wiedzę o problemach rodziny, a także o możliwościach i ograniczeniach jej członków, jest w stanie tak zmotywować członków rodziny, by podjęli oni działania naprawcze. Kontrakt socjalny jest rodzajem umowy zawieranej pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodziną, określa on jasno cele, do których dąży rodzina oraz efekty, po których będzie można poznać czy cel został osiągnięty. Rodzina tworzy ten plan wspólnie z pracownikiem socjalnym, obie strony zobowiązują się do wykonania określonych działań, zgodnych z celami kontraktu. Okresowo dokonuje się oceny tego kontraktu i ewentualnie modyfikuje cele, jeśli zachodzi taka potrzeba. Pracownicy socjalni wykorzystują to narzędzie w pracy z rodzinami, bo daje ono jasny obraz sytuacji w rodzinie oraz pokazuje czy zachodzą zmiany. Praca z rodziną trwa kilka miesięcy.

W 2016 roku tą formą pracy objętych było 155 rodzin z dziećmi, w których wychowywało się 325 dzieci.

3. Wsparcie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez wyrównywanie szans i zapobieganie niedostosowaniu społecznemu.

- Placówki wsparcia dziennego w formie ogniska oraz świetlic (w tym grupy profilaktyczno-rozwojowe dla dzieci w wieku od lat 3)

W roku 2016 na terenie miasta działało 10 placówek wsparcia dziennego, w tym 8 prowadzonych przez organizacje pozarządowe wyłonione w drodze otwartego konkursu ofert.

Celem zadania było wsparcie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w dążeniu do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania i dobra wszystkich jej członków, w szczególności prawa dzieci zagrożonych uzależnieniami do szczególnej troski i pomocy. W roku 2016 liczba miejsc w placówkach wynosiła **434**, łącznie pomocą objęto: **640** dzieci i młodzieży z **400** rodzin.

Zadanie realizowane jest zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Oferta świetlic i ogniska wychowawczego skierowana była do dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 16 roku życia, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich prawidłowego rozwoju, spowodowanych między innymi problemem alkoholowym, przemocą w rodzinie, bezradnością opiekuńczo - wychowawczą, trudną sytuacją materialną, żyjących w środowisku zagrożonym alkoholizmem lub narkomanią. W roku 2014 projekt rozszerzono o grupy profilaktyczno-rozwojowe dla dzieci od 3 roku życia.

Placówki zapewniały dziecku:

- 1) opiekę i wychowanie,
- 2) pomoc w nauce,
- 3) pomoc w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny,
- 4) organizację czasu wolnego, zabawy, zajęcia sportowe, edukacyjne, rozwój zainteresowań, wycieczki,
- 5) dożywianie odpowiednie do potrzeb dzieci oraz pory dnia, w której odbywały się zajęcia - co najmniej jeden posiłek dziennie.

Placówki współpracowały z rodzicami lub opiekunami, w tym prowadziły dla nich zajęcia edukacyjne mające na celu zwiększenie umiejętności wychowawczych (w tym zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień) - co najmniej raz w miesiącu, współpracowały ze szkołami, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sądem, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podmiotami leczniczymi oraz innymi instytucjami w celu udzielenia pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów zwłaszcza w zakresie podejmowania interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych, brały udział w spotkaniach zespołów interdyscyplinarnych oraz je inicjowały.

Ponadto specjalistyczne placówki wsparcia dziennego podejmowały następujące działania:

- a. organizowały zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne,
- b. realizowały indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Ponadto na terenie Miasta działały trzy placówki wsparcia dziennego w formie klubów młodzieżowych, prowadzonych przez Stowarzyszenie Świętego Filipa Nereusza. W roku 2016 liczba miejsc w placówkach wynosiła 90 (Bykowina - 30 miejsc, Ruda - 30 miejsc, Halemba - 30 miejsc). Łącznie pomocą objęto ok. 350 osób (z czego 110 to stali uczestnicy zajęć).

	Nazwa organizacji realizującej zadanie	Miejsce realizacji zadania	Liczba Miejsc	Liczba dzieci objętych pomocą	Liczba rodzin objętych pomocą
PLACÓWKI PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	Stowarzyszenie Św. Filipa Nereusza 41-706 Ruda Śląska ul. Leśna 37	<p>Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego Św. Filipa Nereusza <i>Ruda Śląska 41 - 706, ul. Solidarności 21</i></p> <p>Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego Bł. Ks. Józefa Czempieła <i>Ruda Śląska 41 - 700, ul. Piastowska 25</i></p> <p>Ognisko wychowawcze Św. Jana Bosco w Centrum Inicjatyw Społecznych Stara Bykowina <i>Ruda Śląska 41-705 ul. 11-go Listopada 15a</i></p>	<p>123</p> <p>(w tym 20 miejsc w grupach prof-rozw. przy specjalistycznej placówce wsparcia dziennego w Rudzie i Halembie)</p>	187	119
	Ośrodek Święta Elżbieta 41 - 700 Ruda Śląska ul. Wolności 30	<p>Świetlica Środowiskowa <i>Ruda Śląska 41-709, Pl. Jana Pawła II 5</i></p> <p>Świetlica Środowiskowa <i>Ruda Śląska 41-711, ul. Cynkowa 22</i></p> <p>Świetlica Socjoterapeutyczna <i>Ruda Śląska 41-710, ul. Ściegiennego 6</i></p> <p>Świetlica Środowiskowa <i>Ruda Śląska 41-704, ul. Królowej Jadwigi 8</i></p>	<p>166</p> <p>(w tym 10 miejsc w grupie prof-rozw. przy specjalistycznej placówce wsparcia dziennego w Wirku)</p>	244	151

	Zgromadzenie Sióstr Św. Elżbiety, Prowincja Katowicka - Świetlica Środowiskowa Św. Elżbiety 41-703 Ruda Śląska ul. Rencistów 2	Placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej - Świetlica Św. Elżbiety <i>Ruda Śląska 41 - 703 ul. Rencistów 2</i>	50 (w tym 10 miejsc w grupie prof- rozw. przy placówce wsparcia dziennego w Goduli)	78	46
PLACÓWKI PROWADZONE PRZEZ MIASTO	Placówka Wsparcia Dziennego w Rudzie Śląskiej 41-700 Ruda Śląska ul. Bujoczka 12	Świetlica Socjoterapeutyczna <i>ul. Gwardii Ludowej 21-23 41-709 Ruda Śląska</i> Świetlica Socjoterapeutyczna <i>ul. Bujoczka 12 41-700 Ruda Śląska</i>	95 (w tym 10 miejsc grupa prof-rozw. przy świetlicy w N.Bytomiu)	131	84
SUMA			434	640	400

- **Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych**

Ośrodek jest placówką wsparcia dziennego o charakterze specjalistycznym i realizuje cele i zadania określone w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz przepisach wydanych na jej podstawie. Ośrodek wspiera rodzinę wychowującą dziecko niepełnosprawne w zakresie realizacji programu rehabilitacji ruchowej wspomagającej (hipoterapia, muzykoterapia, integracja sensomotoryczna, choreoterapia, terapia dnia codziennego, samoobsługa, terapia przez zabawę, jaskinia solna), psychologicznej, logopedycznej, pedagogicznej oraz pielęgnacji.

W 2016 roku placówka realizowała następujące zadania statutowe:

- 1) zapewnienie dzieciom odpowiedniej, stałej opieki podczas pobytu w Ośrodku,
- 2) prowadzenie rehabilitacji wspomagającej (jak wyżej),
- 3) umożliwienie przygotowania przedszkolnego na poziomie specjalnym i powszechnym (oddelegowany nauczyciel przedszkolny) oraz nauki systemem indywidualnym (odpowiedni nauczyciele ze szkół),
- 4) zapewnienie żywienia, bielizny oraz - gdy konieczne - odzieży podczas pobytu w Ośrodku,
- 5) zapewnienie niezbędnych leków i artykułów sanitarnych w postępowaniu profilaktycznym udzielaniu pierwszej pomocy,
- 6) zapewnienie dowozu dzieci do Ośrodka i ich odwozu,
- 7) udzielanie porad rodzicom jak pielęgnować dziecko niepełnosprawne, jak je wspierać w rehabilitacji ruchowej, pedagogicznej i logopedycznej.

Liczba dzieci zapisanych na dzień 31.12.2016r. - 91 (w tym 49 oddział popołudniowy):

- Liczba dzieci poniżej 3 roku życia: 16.
- Liczba dzieci od 3 do 4 roku życia: 13.
- Liczba dzieci od 4 do 5 roku życia: 8.
- Liczba dzieci od 5 do 6 roku życia: 11.
- Liczba dzieci powyżej 6 lat: 43.

Łącznie w 2016 roku ze wsparcia placówki skorzystało 106 dzieci.

4. Poprawa jakości życia rodzin i dzieci poprzez rozwój aktywności własnej oraz zapobieganie marginalizacji życia rodziny.

- **„Mądry rodzic – szczęśliwe dziecko” - grupa wsparcia dla rodziców.**

W 2016 roku Dział ds. Asysty Rodzinnej realizował projekt - „Mądry rodzic – szczęśliwe dziecko” - grupa wsparcia dla rodziców. Osobami prowadzącymi zajęcia byli psychologowie i asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale. Kandydatów do udziału w grupie motywowały osoby prowadzące pracę na rzecz rodziny (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, psychologowie, konsultant, kierownik Działu ds. Asysty Rodzinnej).

Grupa miała charakter otwarty. Spotkania grupy odbywały się dwa razy w miesiącu, tj. w każdy drugi i czwarty wtorek miesiąca (z wyłączeniem okresu lipiec–sierpień 2016r.). Rodzice biorący udział w zajęciach poszerzali wiedzę na temat właściwego funkcjonowania w roli rodzica oraz aktywizowali się społecznie. Przynależność do grupy wsparcia pomagała uczestnikom zwalczać swoją bezradność, umożliwiła nabycie nowych umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach. W spotkaniach z różną częstotliwością wzięły udział 43 osoby. Każde spotkanie koncentrowało się wokół określonego tematu, lecz często zachodziła konieczność modyfikowania przebiegu zajęć i dostosowania ich do bieżących potrzeb uczestników. Jednocześnie brak konieczności ścisłego trzymania się określonego scenariusza spotkania umożliwiały prowadzącemu podążanie za uwagą grupy, dzięki czemu uczestnicy doświadczali realnego wpływu na jakość, kształt i treść zajęć, w których brali udział i które współtworzyli. Rolą osób prowadzących było porządkowanie spotkań, dbanie o to, aby każdy uczestnik grupy znalazł pomoc i wsparcie. Grupę tworzyli przede wszystkim rodzice i to oni wnosili potencjał i energię oraz dzielili się swoimi doświadczeniami.

Tematy zajęć w 2016r.: „Budowanie relacji rodzic-dziecko”, „Nagrody i konsekwencje”, „Wielkanocne wyklejanie”, „Samodzielność”, „Zachęcanie dziecka do współpracy”, „Wpisywanie dzieci w role”, „Zmiana nieefektywnych zachowań w kontekście wpisania dzieci w role”, „Emocje”, „Konsekwencja = działanie”, „Jak motywować dziecko do współdziałania”, „Jak zmotywować dziecko do samodzielności”, „Dzieci uczą się od nas życia?”, „Przygotowania do Świąt Bożego Narodzenia”, „Vademecum wychowawcze”.

Rodzice, którzy nie mieli możliwości zapewnienia opieki dla dzieci na czas trwania zajęć mogli zgłosić się z nimi na grupę. Zajęcia z dziećmi prowadzili asystenci rodziny zatrudnieni w Dziale ds. Asysty Rodzinnej. Dzieci miały zapewnione zajęcia, które sprzyjały ich ogólnemu rozwojowi i umożliwiały nawiązanie społecznych kontaktów z innymi dziećmi. Zajęcia były dostosowywane do potrzeb i wieku dzieci. Zajęcia z małymi dziećmi nie powinny trwać dłużej niż 1 do 1,5 h z uwagi na trudność utrzymania przez nie uwagi i chęć powrotu do rodziców. Dlatego też czas trwania spotkań z rodzicami został do powyższego dostosowany. W zajęciach z różną częstotliwością uczestniczyło 43 dzieci.

Zarówno zajęcia z rodzicami, jak i dziećmi podsumowywane były w formie protokołu. W 2016r. odbyło się 16 spotkań grupy.

Baza doświadczeń asystentów rodziny pokazuje, że najlepszym sposobem pomocy rodzinie jest zapewnienie jej wielowymiarowego, profesjonalnego wsparcia umożliwiającego rodzicom właściwe wypełnianie funkcji rodzicielskich i zapobiegającego marginalizacji społecznej m.in. poprzez udział w spotkaniach grupowych. W związku z czym Dział ds. Asysty Rodzinnej w 2016 roku wprowadził pilotażowo dwa nowe projekty:

- **„moc-E” - grupa wsparcia dla osób z emocjonalnymi trudnościami w funkcjonowaniu społecznym**

Cel projektu:

1. Celem głównym projektu jest udzielenie wsparcia osobom, które mają trudności z radzeniem sobie z własnymi emocjami, aby ułatwić im funkcjonowanie społeczne.

2. Cele szczegółowe:

- a) Rozwój osobisty w wymiarze indywidualnym każdego z uczestników,
- b) Rozwijanie świadomości na temat powstawania i dynamiki emocji,
- c) Możliwość odreagowania emocji nagromadzonych w interakcji społecznej,
- d) Uświadomienie własnego potencjału,
- e) Kształtowanie samoświadomości,
- f) Kształtowanie własnego wizerunku, nabywanie umiejętności autoprezentacji,
- g) Budowanie pozytywnego obrazu siebie,
- h) Wypracowanie skutecznych sposobów radzenia sobie z trudnościami życia codziennego,
- i) Wzajemna integracja, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu ze względu na brak umiejętności społecznych,
- j) Wzajemne udzielanie wsparcia emocjonalnego,
- k) Utrwalenie prawidłowych zachowań w kontaktach z innymi osobami,

Adresatami są klienci pomocy społecznej w Rudzie Śląskiej. Projekt realizują pracownicy Działu ds. Asysty Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (asystenci rodziny).

Założeniem merytorycznym projektu jest pomoc w pokonywaniu barier i trudności związanych z niską samooceną oraz lęku w kontakcie z innymi ludźmi, a także nauka rozpoznawania, nazywania i akceptowania emocji.

Przynależąc do grupy wsparcia uczestnicy uczyli się sposobów pozytywnego budowania obrazu samego siebie, udzielali sobie wzajemnego wsparcia, dzielili się doświadczeniami. Na zajęcia mogli zgłosić się z dziećmi, z którymi były prowadzone zajęcia sprzyjające ich ogólnemu rozwojowi i umożliwiające nawiązanie społecznych kontaktów z innymi dziećmi.

Spotkania grupy wsparcia odbywały się raz w miesiącu. Odbyło się 9 spotkań grupy (z różną częstotliwością wzięty w niej udział 24 osoby, a w zajęciach dla dzieci - 12 dzieci). Tematy zajęć w 2016r.: „Zajęcia organizacyjne”, „Negatywne skutki stresu oraz sposoby radzenia sobie z nim. Arteterapia”, „Negatywne skutki stresu oraz sposoby radzenia sobie z nim. Muzykoterapia - wpływ muzyki na ciało i psychikę człowieka”, „Sposoby radzenia sobie ze stresem -autoprezentacja”, „Role społeczne - konflikt pomiędzy rolami społecznymi i jego skutki”, „Stres, wpływ na organizm i sposoby radzenia sobie z nim. Terapia sztuką”, „Granice ról społecznych”, „Sytuacje stresowe”, „Znaczenie kolorów i ich wpływ na samopoczucie”.

- **„Rudzkie Warsztatowo”**

Cel projektu:

1. Celem głównym projektu jest podniesienie kompetencji społecznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz aktywizacja społeczna tych rodzin.
2. Cele szczegółowe:
 - a) nabywanie umiejętności adekwatnego zachowania się w różnych sytuacjach,
 - b) kształtowanie samoświadomości i autoprezentacji,
 - c) wzajemna integracja, budowanie poczucia wspólnoty,
 - d) nabycie umiejętności nawiązywania i utrzymywania prawidłowych relacji z innymi ludźmi,
 - e) nabycie umiejętności stawiania i respektowania granic,
 - f) nabycie umiejętności współdziałania i współpracy z innymi osobami,
 - g) nabycie umiejętności łączenia zabawy i wychowania,
 - h) nabycie umiejętności organizowania i spędzania czasu wolnego z dzieckiem,
 - i) nabycie wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych.

Adresatami są klienci pomocy społecznej w Rudzie Śląskiej. Projekt realizują pracownicy Działu ds. Asysty Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (asystenci rodziny).

Założeniem merytorycznym projektu jest podniesienie kompetencji społecznych oraz aktywizacja społeczna rodzin.

Projekt obejmował cykl spotkań o różnej tematyce. Tematy comiesięcznych spotkań uwzględniały potrzeby osób uczestniczących w zajęciach. Większość zajęć miała charakter warsztatowy.

W 2016r. odbyło się 9 spotkań, z różną częstotliwością wzięło w nich udział 38 osób. Tematy zajęć: „Wiosna tuż, tuż”, „Inspiracje na stół”, „Ciekawe gry i zabawy z dzieciństwa”, „Pierwsza pomoc”, „Wspomnień z dzieciństwa ciąg dalszy - gry i zabawy”, „Dary jesieni”, „Święta coraz bliżej”, „Spotkanie z Mikołajem”, „Spotkanie wigilijne”.

5. Tworzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

- Specjalistyczne poradnictwo prawne - oznacza przekazanie rodzinie informacji o powszechnie obowiązującym prawie oraz o praktyce jego stosowania, w szczególności poprzez: podanie i omówienie odpowiednich przepisów, przekazanie wzorów pism prawnych, sporządzenie projektu pisma procesowego. W 2016 roku z porad prawnych w tutejszym Ośrodku skorzystało 13 rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny. Ponadto asystenci rodziny kierowali rodziny do punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.

- Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne - realizowane jest poprzez: porady - ukierunkowane na określenie odpowiedniej formy pomocy, konsultacje psychologiczne - rodzinne i indywidualne, diagnozę psychologiczną, terapię wspierającą, psychoedukację w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich. Praca psychologa odbywa się w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz w środowisku domowym. Ze specjalistycznego poradnictwa psychologicznego w Dziale ds. Asysty Rodzinnej w 2016 roku skorzystały 144 osoby (w tym 79 rodzin z dziećmi).

II. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA KWALIFIKACJI PRZEZ ASYSTENTÓW RODZINY

W Dziale ds. Asysty Rodzinnej zatrudnieni byli asystenci rodziny, psycholodzy i konsultant. Wszyscy pracownicy Działu podnoszą swoje kwalifikacje. W 2016 roku pracownicy Działu uczestniczyli w następujących szkoleniach, konferencjach i seminariach:

1. Doskonalenie umiejętności zarządzania przez ocenę.
2. Kierownik jako lider pracy socjalnej, rozwiązywanie konfliktów w zespole.
3. Ewolucja systemu wspierania rodziny - priorytety i wyzwania.
4. Ogólnopolska konferencja naukowa „FAS w perspektywie interdyscyplinarnej” w ramach XVI Obchodów Światowego Dnia FAS w Polsce.
5. Superwizja.
6. Konferencja dotycząca systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem.
7. Dopalacze - profilaktyka, interwencja, działanie.
8. Adolescencja - kryzysy i podstawowe dylematy okresu dojrzewania.
9. Przemoc i alkohol - związek przyczynowo-skutkowy. Pomoc psychologiczna dla osób współuzależnionych w sytuacji przemocy w rodzinie.
10. Praca z młodzieżą zagrożoną uzależnieniem lub uzależnioną od narkotyków.

W 2016 roku zatrudnionych było 9 asystentów rodziny. Koszty zatrudnienia 7 asystentów zostały pokryte częściowo z „Resortowego Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2016 - asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. Pozyskano dotację w wysokości 126 000 zł. Natomiast 2 etaty współfinansowane były w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

III. FINANSOWANIE POBYTU DZIECKA W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Z uwagi na fakt, iż Miasto Ruda Śląska jest Miastem na prawach powiatu realizuje zadania zgodnie z art. 180 pkt. 13 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań Miasta należy finansowanie kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej. W 2016 roku poniesiono następujące wydatki za pobyt dzieci w pieczy zastępczej:

a) rodzinna piecza zastępcza:

Rodziny zastępcze otrzymujące świadczenia na dzieci (informacja dotyczy łącznie rodzin zastępczych na terenie Miasta Ruda Śląska oraz rodzin zastępczych poza powiatem, w którym przebywają dzieci z Rudy Śląskiej)	Ilość rodzin zastępczych	Ilość dzieci w ciągu roku	Wydatki w 2016 roku
	278	449	4 107 474,98

b) instytucjonalna piecza zastępcza:

Placówki opiekuńczo-wychowawcze (informacja dotyczy łącznie POW na terenie Miasta (RDD1, RDD2, RDD3, OPDziR, POW1 i POW2 - Ośrodek Św. Elżbieta); POW prowadzonych na zlecenie Miasta (Ośrodek Wych. Rehab. - Ustroń); POW poza Miastem, w którym umieszczone są dzieci z Rudy Śląskiej)	Ilość placówek (w których umieszczone są dzieci)	Ilość dzieci w ciągu roku	Wydatki w 2016 roku
	15	174	6 275 529,43

IV. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI DO BIURA INFORMACJI GOSPODARCZEJ

Zgodnie z art. 176 pkt 8) w odniesieniu do art. 193 ust. 8 należy przekazywać informację do biura informacji gospodarczej o powstałych zaległościach z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres dłuższy niż 12 miesięcy. Łączna liczba osób zgłoszonych do biura informacji gospodarczej w 2016 roku to 262 osoby.

V. SPRAWOZDANIE RZECZOWO-FINANSOWE Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

W związku z § 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2012r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej gmina, powiat oraz samorząd województwa mają obowiązek składania wojewodzie sprawozdania z wykonywania zadań za okres:

- od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca - w terminie do dnia 31 lipca danego roku,
- od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia - w terminie do dnia 31 stycznia roku następnego.

Sprawozdania zostały złożone w terminie.

VI. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2017 ROK

W 2016r. ogółem z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej korzystało 3580 rodzin. Problem bezradności opiekuńczo - wychowawczej dotyczył 529 rodzin z dziećmi, co stanowiło ok. 14,7% ogółu rodzin korzystających z pomocy tutaj. Ośrodka, z czego 159 rodzin to rodziny wielodzietne oraz 351 rodzin to rodziny niepełne. Zadania realizowane w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Ruda Śląska na lata 2015 - 2017” dawały możliwość objęcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych działaniami ukierunkowanymi na ich wzmocnienie.

Mając na uwadze powyższe, potrzeby na 2017 rok w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to m.in.:

- Zwiększenie liczby asystentów rodziny w związku z rosnącym zapotrzebowaniem na taką formę wsparcia za względu na:
 - a) konieczność udzielania rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia w formie asystenta rodziny,
 - b) poszerzenie obszaru działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Monitorowanie sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania interdyscyplinarne (zespoły interdyscyplinarne, grupy robocze).
 - c) wzrost liczby postanowień Sądu zobowiązujących rodziny do współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a w szczególności z asystentem rodziny.

- Udzielanie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi rodzicom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ze względu na swoją niepełnosprawność.
- Kontynuacja pracy socjalnej w formie kontraktu socjalnego prowadzonej przez pracowników socjalnych.
- Kontynuacja wsparcia dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez zapewnienie dzieciom miejsc w placówkach wsparcia dziennego oraz Ośrodka Adaptacyjnym.
- Kontynuacja grup wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dla osób, które mają trudności z radzeniem sobie z własnymi emocjami, aby zaktywizować ich społecznie oraz zapobiec marginalizacji ich życia oraz wprowadzenie nowych projektów w tym zakresie do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ruda Śląska na lata 2015-2030.
- Ułatwienie dostępu rodzinom do specjalistycznego poradnictwa: prawnego i psychologicznego.
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników Działu do spraw Asysty Rodzinnej.

Powyższe potrzeby wynikają z dotychczas prowadzonej pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Konieczne jest wspieranie tych rodzin poprzez kompleksowe działania, które je wzmocnią tak by mogły bezpiecznie wychowywać swoje dzieci. Natomiast w sytuacji zabezpieczenia dzieci w przestrzeni pieczy zastępczej praca powinna być ukierunkowana na ich powrót do domu rodzinnego.

Sprawozdanie niniejsze przygotowano zostało przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej, który realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zgodnie z niniejszą ustawą, w oparciu o zarządzenie nr SP.0050.2.5.2012 Prezydenta Miasta Ruda Śląska z dnia 09 stycznia 2012r. w sprawie wyznaczenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej do organizowania pracy z rodziną i uchwałę nr PR.0007.204.2012 Rady Miasta Ruda Śląska z dnia 30 sierpnia 2012r. zmieniającą Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej. Od 2012 roku wspieranie rodziny należy więc do statutowych zadań Ośrodka realizowanych przez Gminę.

Akceptuję